

Metsän uudistaminen

Mänty

Pekka Riipinen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Sykettä Keski-Suomen metsiin

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

jamk.fi

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

metsäkeskus

Suomessa kasvatettavat puulajit

- Yleisimmät puulajit:
 - Mänty
 - Kuusi
 - Rauduskoivu
 - Hieskoivu
- Harvinaisemmat puulajit:
 - Siperian lehtikuusi
 - Haapa ja hybridihaapa
 - Visakoivu
 - Tervaleppä
 - Jalot lehtipuut (tammi, vaahtera, vuori- ja kynäjalava, metsälehmus ja saarni)

Uudistamismenetelmän ja puulajin valintaan vaikuttaa monta eri tekijää

- Uudistusalan kasvupaikan ominaisuudet ja ilmasto
 - Viljavuus
 - Maalaji
 - Vesitalous
 - Mahdolliset tautiriskit esim. kuusenjuurikäpä
 - Maantieteellinen sijainti
- Metsänomistajan omat tavoitteet ja mieltymykset
- Maisemalliset- ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvät tekijät

Mänty

- Mänty on valopuu eikä se siedä varjostusta kuusen tavoin
- Männyllä on pintajuurten lisäksi vahva syvälle maahan ulottuva paalujuuri, jonka ansiosta mänty menestyy myös kuivilla ja karuilla kasvupaikoilla
- Männylle sopivimpia kasvupaikkoja ovat kuivahkot ja sitä karummat kankaat
- Myös tuoreet kankaat voivat soveltua männyn kasvatukseen
- Turvemaista soveltuvimpia ovat puolukkaturvekankaat sekä varputurvekankaat
- Mänty kyllä kasvaa hyvin myös rehevimmillä mailla, mutta runsaan oksaisuuden myötä sen laatu heikkenee

Männyn uudistamisvaihtoehdot

- Istuttaminen

- Männyn istuttamista suositellaan tuoreilla kankailla sekä kuivahkojen kankaiden hienojakoisilla mailla
- Istutusta voidaan tehdä myös turvekankailla
- Sopiva istutusmäärä on 2000 – 2400 tainta hehtaarille, tiheämmällä istutusmäärällä saadaan varmimmin laadukasta puuta
- Istutetussa taimikossa kannattaa hyödyntää myös luontaisesti syntynyttä puustoa
- Hienojakoisilla – huonosti vettä läpäisevillä mailla suositellaan maanmuokkaukseksi mätästystä
- Karkeimmilla – paremmin vettä läpäisevillä mailla riittää kevyempikin maanmuokkaus kuten äestys tai laikutus

Männyn uudistamisvaihtoehdot

- Kylvö

- Yleisin männyn uudistamismenetelmä
- Hyvä vaihtoehto kuivahkoille ja kuiville kivennäismaille
- Sopii käytettäväksi hyvin myös turvemailla
- Yleensä varmin tapa saada aikaan laadukasta tukkipuuta tuottava taimikko
- Tavoitteena saada aikaan taimikko, jonka tiheys on 4000 – 5000 tainta hehtaarilla
- Kylvöön sopii usein kevyt maanmuokkaus, kuten äestys tai laikutus ja itse kylvö voidaan tehdä koneellisesti maanmuokkauksen yhteydessä
- Hienojakoisilla mailla kylvön heikkoutena voi olla rouste, joka nostaa sirkkataimia maasta
- Kylvössä kannattaa suosia jalostettua siementä

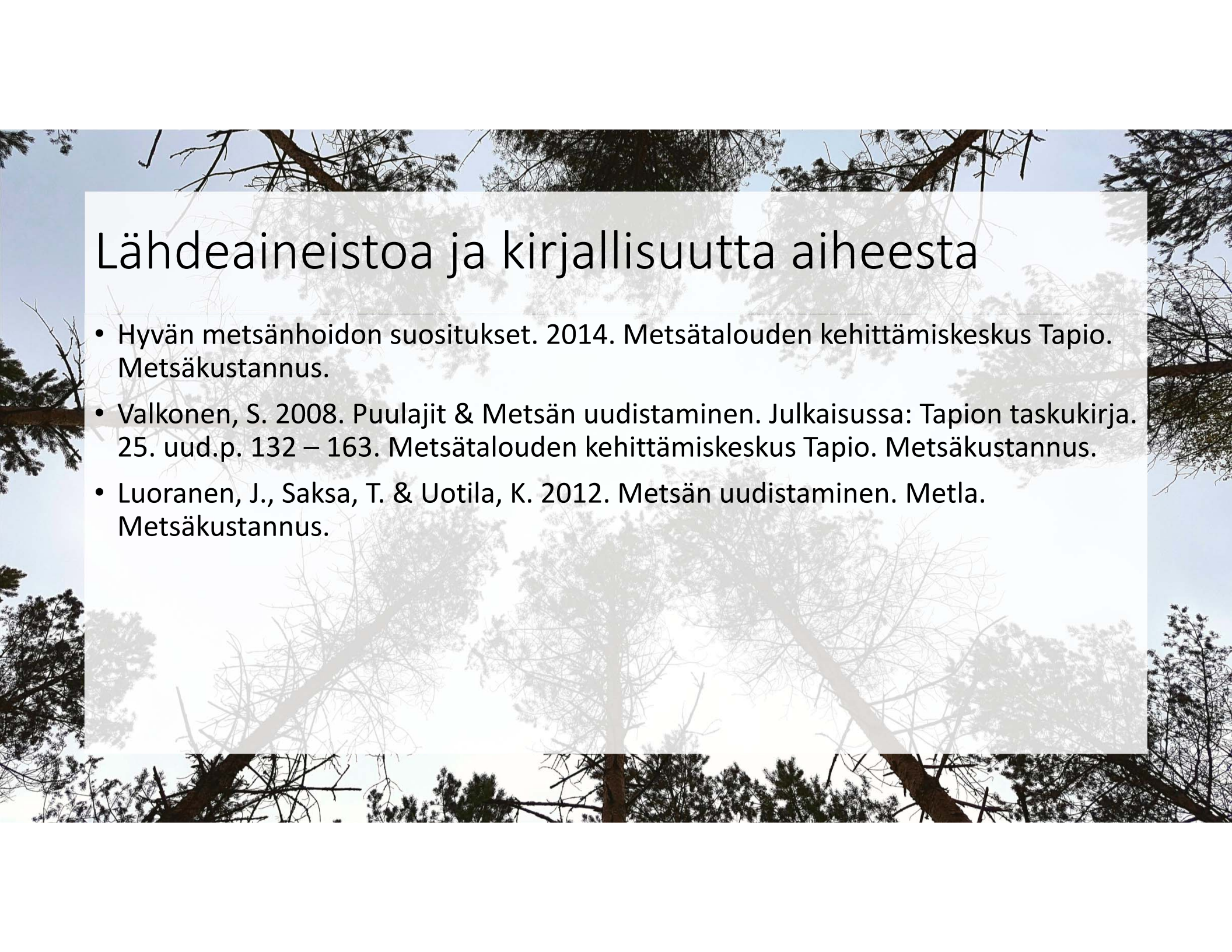
Männyn uudistamisvaihtoehdot

- Luontainen uudistaminen

- Onnistuu parhaiten karkeilla mailla kuivahkoilla ja sitä karuimmilla kankailla
- Rehevimmillä paikoilla kilpaileva puusto ja kasvillisuus usein peittävät alleen syntyneen mäntytaimikon
- Yleisin tapa männyn luontaiseen uudistamiseen on siemenpuuhakkuu, mutta tapauskohtaisesti voidaan saada aikaan taimikko myös uudistettavan puuston alle syntyneestä alikasvoksesta
- Pienillä aukoilla myös reunametsien ja säästöpuuryhmien puut voivat riittää siementen leviämiseen
- Luontaisessa uudistamisessa usein riittää vain kevyt kivennäismaata tai turvetta paljastava maanmuokkaus

Männyn uudistamisvaihtoehdot

- Siemenpuuhakkuussa uudistusalalle jätetään 50 – 100 hyvälaatuista mäntyä hehtaarille
- Nykyisin siemenpuut suositellaan jätettäväksi pieniin ryhmiin
- Ennen uudistamista kannattaa selvittää siemensatoennusteet lähivuosille, sillä parhaita siemenvuosia on vain 6 – 7 vuoden välein ja tyydyttäviäkin vain 2 – 3 vuoden välein
- Taimettumista kannattaa seurata ja tarvittaessa kylvää huonosti taimettuneita alueita
- Säästöpuuryhmiä lukuun ottamatta siemenpuut kaadetaan heti, kun uudistusalalle on syntynyt uusi taimikko

Lähdeaineistoa ja kirjallisuutta aiheesta

- Hyvän metsänhoidon suositukset. 2014. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Metsäkustannus.
- Valkonen, S. 2008. Puulajit & Metsän uudistaminen. Julkaisussa: Tapion taskukirja. 25. uud.p. 132 – 163. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. Metsäkustannus.
- Luorinen, J., Saksa, T. & Uotila, K. 2012. Metsän uudistaminen. Metla. Metsäkustannus.